

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

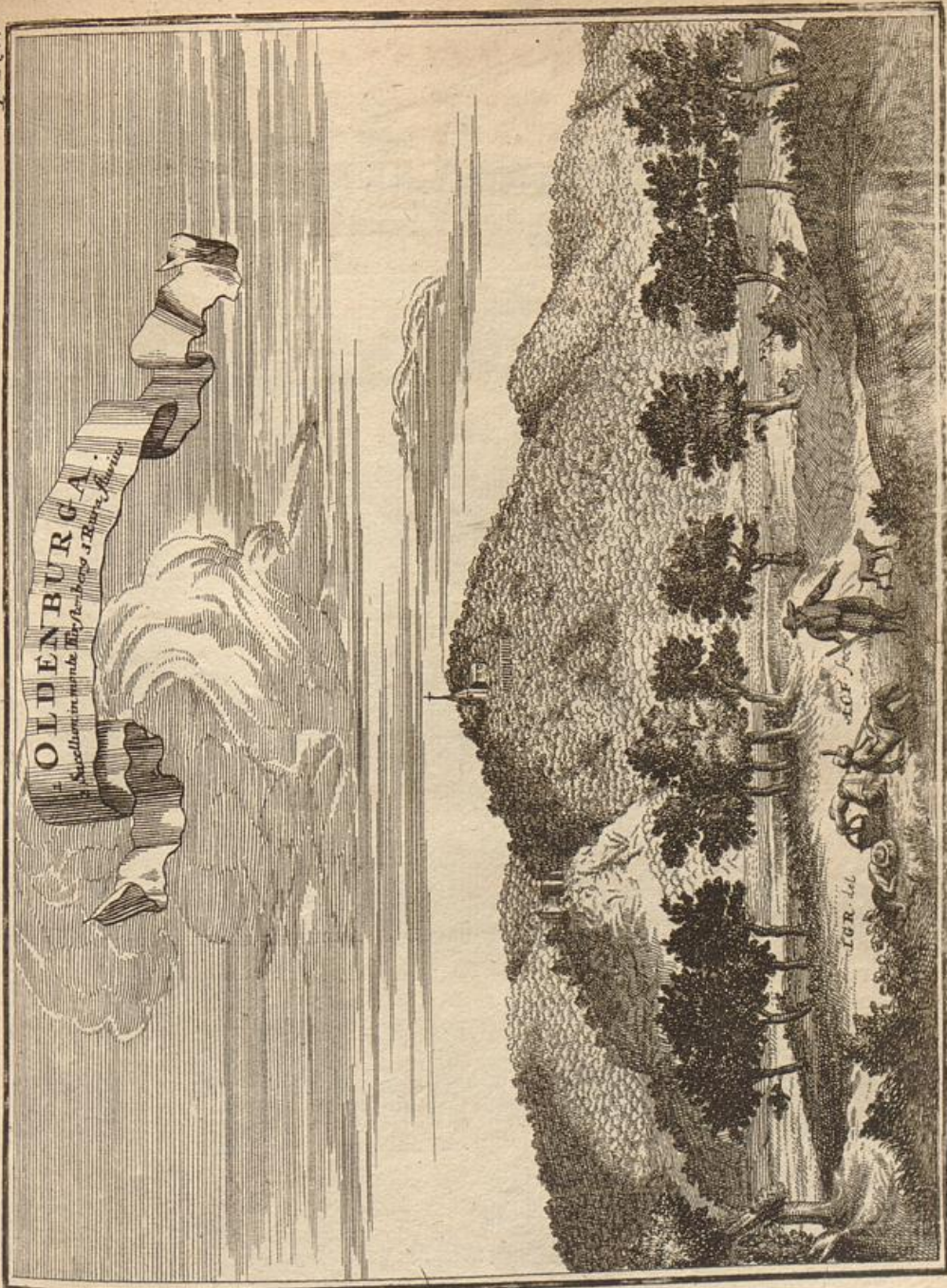
Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Francofurti ; Lipsiæ ; Norjbergæ, 1713

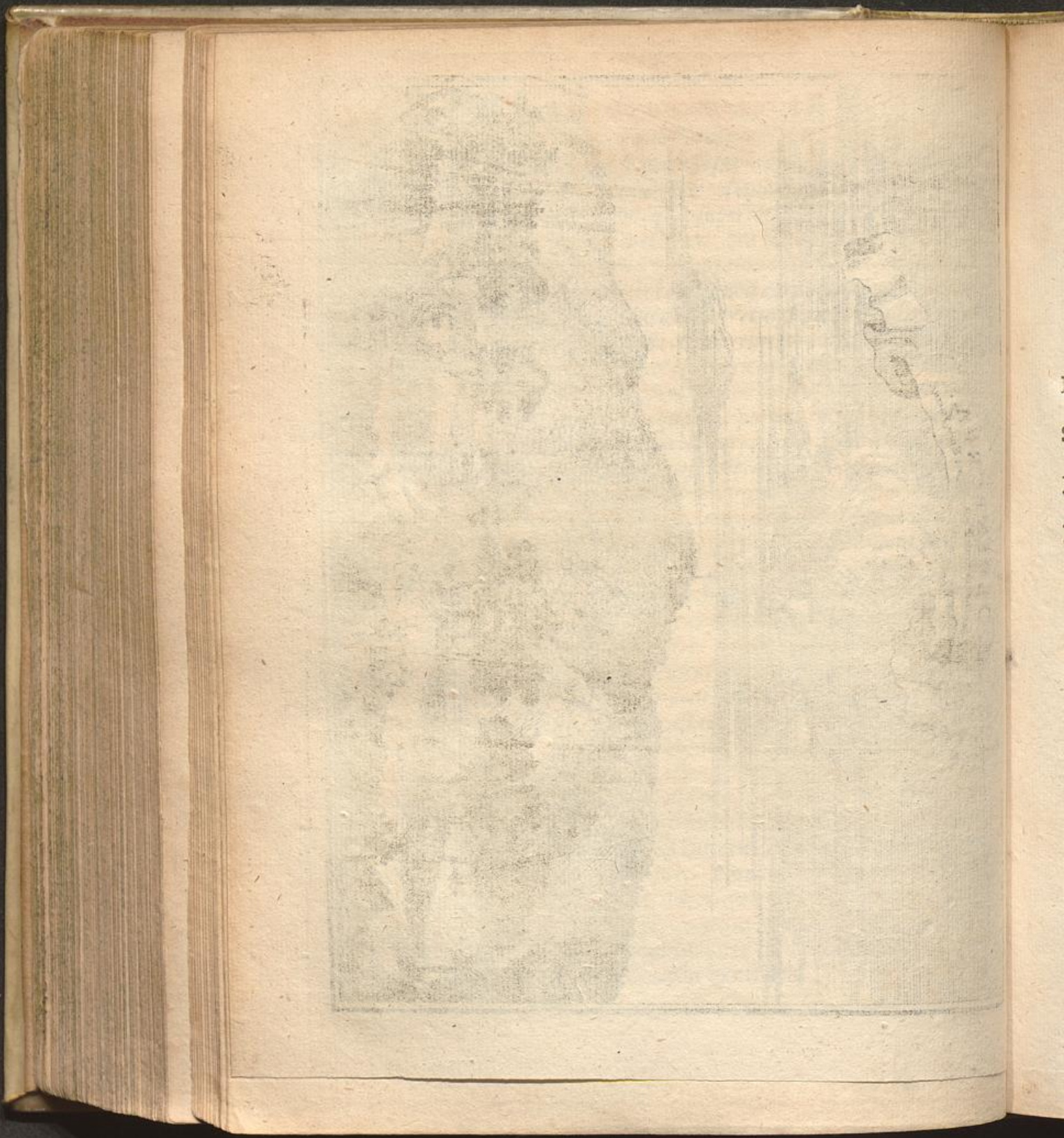
Oldenburga in monte Fustenberg, prima Baronum de Furstenberg in
Westphalia ad Ruram sedes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29975

ntes
42.
erri
on-
git.
jus
tur:
que
um,
eri-
Sub-
bal-
ua-
&
mi-
uit:
s in
nem
an-
tal-
sic-
ta-
at,
py-
Pa-
Pa-
fter
ber-
nen-
o in-
rin-

OL-

OLDENBURGA

IN MONTE FURSTENBERG,

PRIMA BARONUM DE FURSTENBERG IN
WESTPHALIA AD RURAM
SEDES.

MEMORIÆ SACRUM

FURSTENBERGIACÆ. TITULIS. ARX. INCLYTA. GENTIS
OLDENBURGA. TUUM. QUÆ. MODO. NOMEN. HABET
SIVE. LOCI. DECUS. ANTIQUM. SEU. NOMINE. PRIMOS
INDICAT. HOC. ALTÆ. NOBILITATIS. AVOS
HIC. STETIT. HOSTILI. BELLORUM. SÆPE. TUMULTU
DIRUTA. PRINCIPIBUS. SÆPE. REFECTA. SUIS
NUNC. DESERTA. JACET. PRÆCLARÆ. GLORIA. STIRPIS
USQUE. RECENS. LONGA. POSTERITATE. VIGET
SIC. MEA. DOCTRINÆ. PRECOR. ET. VIRTUTIS. AVITÆ
LAUDE. VELUT. GEMINA. STET. TRABE. FULTA. DOMUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APO-
STOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS
PADERBORNENSIS. COADJUTOR. MO-
NASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. COMES
PYRMONTANUS. ET. LIBER. BARO. DE
FURSTENBERG

AD. ILLUSTRANDAM. HOC. ETIAM. IN. LOCO. MA-
JORUM. SUORUM. MEMORIAM. ET. POSTEROS
AVITÆ. VIRTUTIS. EXEMPLO. INCITANDOS
M. H. P

Hh

NO.

NOTÆ.

I. **F**URSTENBERGIACÆ TITULIS ARX INCLYTA GENTIS,
 OLDENBURGA TUUM QUÆ MODO NOMEN HABET.]
 Locus antiquæ arcis in monte *Furstenberg*, quæ prima *Baronum Furstenbergiorum* in Westphalia ad Ruram sedes, sive à vetustate, sive à prima *Oldenburgicorum* Comitum origine, etiam nunc *Oldenburga* appellatur, & ipsa trecentis jam annis everfi castelli rudera, ac veterum munitionum reliquæ, miram hodie spirant dignitatem. Commendarunt hanc olim præter amplitudinem plurima alia decora, in quibus facillè primas tenet situs, ad omnem belli rationem, & Westphaliæ limites ab injuria maleficioque finitimorum Arensbergensium, & Mareanorum Comitum defendendos opportunus. Occupabat crepidinem montis, quæ is & maximè arduum habet ascensum, & magno ad munitionem momento, infra *Nehemium*, proximum Arensbergensis ditionis oppidum, Rurâ flumine alluitur. Ab lateribus, præruptis vallibus, quarum alteram rivus, Oldenburgicus dictus, interfuit, è regione montis, profundâ atque ingenti fossâ munitur è vivo excisa scopulo. Ipse jugi vertex, olim triplici firmissimo vallo contra omnes hostium insidias coronatus stetit, in cujus medio vetus sacellum, hodie impensis Ferdinandi Episcopi & Principis Paderbornensis restitutum, spectatur, *Furstenbergiis* quondam inter arma etiam cultæ religionis illustre monumentum. In semirutis aggeribus longâ annorum serie altissimæ excreverunt nunc quercus, quibus pro custodia additos fuisse muros, sat demonstrant cæmenta & lapides, magno indè numero patrum adhuc memoriâ in novi cujusdam ædificii usum egesti.

2. SIVE LOCI DECUS ANTIQUM, SEU NOMINE PRIMOS INDICAT HOC ALTÆ NOBILITATIS AVOS.]

De *Furstenbergiorum Baronum* ducta ex *Oldenburgicis* Comitibus origine, generatim ita loquitur Joannes Horrion Soc. JESU in *Panegyrico Paderb.* lib. 3. cap. 2. *Non desint, inquit, qui & antiquarum tabularum auctoritate, & è gentiliciorum insignium formâ, & natalis loci*

loci situ demonstrare se posse confidant, *Furstenbergiam domum è vetustissima clarissimaque Comitum Oldenburgerum stirpe genus ducere.* Eadem Ditmarus Mollerus Tremonienlis in genealogia Furstenbergica, & Theodorus Hoppingius clarus in paucis Jurisconsultus in erudito de Insignibus opere, aliique complures memoriæ prodidère, & avita traditio non minus confirmat, quam diploma Cæsareum An. 1660. 26. Aprilis Viennæ datum indicat, quo LEOPOLDUS Imperator ita præfatur :

Benignè itaque considerantes vetustam & nobilem Furstenbergiorum familiam, ipsosque de numero Nostrorum Sacrique Romani Imperii Circuli Rhenani Equitum, sub territorio castri Fridbergensis, plurimis retrò annis, veluti insigne eorundem membrum fuisse recensitos, suamque originem, à temporibus D. quondam Imperatoris Caroli Magni, longâ profapia in hoc usque tempus traxisse, prout id ex diversis fideque dignis ac receptis auctoribus, aliisque documentis, citra cujusquam contradictionem, atque id inprimis etiam manifestè demonstrarunt, quòd sua familia jam tunc temporis nobilium ordini ob splendorem generis ac natalium anteposita fuerit, & quòd ex stirpe sua duos Sacri Romani Imperii Principes, ac primum quidem ante centum annos Wilhelmum magnum Ordinis Teutonici in Livonia Magistrum, alterum verò Theodorum quondam Episcopum Paderbornensem numeravit, qui non solùm dilapsum ex prædecessorum suorum negligentia Catholica religionis cultum ab integro illic restituerit, & veluti postliminiò reduxerit, Collegiumque & Novitiatum Soc. JESU, atque etiam Academiam ibidem fundavit, & ex fundamentis exstrui curavit, verùm etiam ipsammet Ecclesiam ab omni are alieno, citra subditorum vel minimum subsidium, propriis suis mediis ac sumptibus planè liberavit, & Capitulum Cathedrale, uti & ceteras Ecclesias ac monasteria, ad promovendum Dei cultum excitavit; quin etiam eorundem proventus novis foundationibus de proprio auxerit & dotavit, & tam sumptuosas fabricas ac residencias in commodum successorum suorum, suis impensis exstructas, post se reliquerit, quàm paucas æquales illis in partibus reperire sit; atque insuper dictis Ecclesiis præteritorum bellorum calamitosi temporibus tanto studio & fidelitate præfuerit, ut alter earum funda-

tor jure meritò & cum sui singulari encomio dici possit. Perpendentes quoque indefessa, & fidelissima, atque etiam utilissima Divis Prædecessoribus Nostris, Romanorum Imperatoribus, ac Regibus, Augustaque Domui Nostræ Austriacæ, à sæpè memorata Furstenbergiorum gente, inconcusso devotionis ac fidei studio, tum pacis tum belli temporibus, togâ & sago, imprimis verò à quondam Casparo & Friderico Furstenbergis, dum binis nuper defunctis Electoribus Colonensibus Ernesto & Ferdinando ab intimis consiliis essent, & Ducatus Westphaliæ gubernacula tenerent, in diversis tum publicis Imperii, tum particularibus Circulorum conventibus, aliisque multifariis occasionibus, præ reliquis demississimè præstita obsequia atque servitia: & quòd horum laudatissimis exemplis atque vestigiis insistentes Honorabiles, Nobiles, devoti Nobis dilecti, Theodorus Casparus, Fridericus, Wilhelmus, Ferdinandus, Franciscus Wilhelmus, & Joannes Adolphus, fratres à Furstenberg, Cathedralium & respectivè Collegiatarum Ecclesiarum Moguntinæ, Trevirensis, Hildesheimensis, Spirensis, Monasteriensis, & Paderbornensis Capitulares, nec non Beatissimi in Christo Patris nostri Alexandri VII. intimus cubicularius, ad S. Crucis in Hildesheim Præpositus, & Campeonensis Prior, atque etiam Ordinis Teutonici in Balivia Westphalica Eques, à teneris veluti atatis suæ annis, post adeptas in plerisque celeberrimis Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis præbendas, probatamque generis, ac stirpis suæ avitam vetustatem, juxta exemplum prædictorum Caspari & Friderici à Furstenberg, Aviac Patris sui, in omnibus tam Sacri Imperii publicis, quàm aliis etiam conventibus, & quovis aliàs modo à Sacri Imperii Electoribus & Principibus sibi per sæpe concreditis maximi momenti legationibus & commissionibus, omnia studia, consilia & actiones suas in Nostrum duntaxat, sacrique Imperii, atque boni publici, Augustaque Domus Nostræ Austriacæ commodum, quod benignè probamus, incessanter contulerint, atque intenderint, quemadmodum id etiamnum pari fidelitatis & devotionis obsequio faciunt ac præstant, atque posthac quoque in omne subsequiturum tempus dimississimè se, pro dotibus natura atque ingenii sui à Deo sibi concessis, semper præstituros pollicentur, præstareque desiderant ac possunt. Motu itaque proprio, ex
certa

certa scientia, animo bene deliberato, sano accedente consilio, de-
 que Casarea potestatis Nostrae plenitudine, Theodorum Casparum,
 Fridericum, Wilhelmum, Ferdinandum, Franciscum Wilhelmum,
 & Joannem Adolphum, fratres à Furstenberg, liberos, hæredes &
 successores eorum legitimo matrimonio natos & nascituros, utrius-
 que sexus, & ex eis in infinitum descendentes, ac descensuros, no-
 stros & Sacri Romani Imperii, Regnorumque & Dominiorum No-
 strorum hæreditariorum liberos Barones fecimus, creavimus, & ere-
 ximus, ac tenore præsentium facimus, creamus, erigimus, & ad libe-
 rorum Baronum statum atque gradum clementer evehimus, & attol-
 limus, ac Baronialis honoris, dignitatisque titulo per præsentis gratio-
 se insignimus, nec non aliorum liberorum Baronum verè natorum or-
 dini, numero, consortio, cætuque favorabiliter adscribimus, & ag-
 gregamus, &c. Verùm Joannes Velde è Soc. JESU antiquitatis pa-
 triæ peritissimus, singulari commentario de ortu ac progressu fami-
 liæ Furstenbergicæ, ante triginta amplius annos composito, jam in-
 dè à Widichindo Magno Saxonie Duce deductâ Oldenburgicæ domûs
 origine, Furstenbergios pariter illustravit; ex quo, & Ditmaro Molle-
 ro, sigillatim hæc decerpimus. Sigifridus Comes Oldenburgicus,
 primus Marchio Brandenburgicus, & Ruperti Archiepiscopi Trevi-
 rensis, & S. Mechtildis Imperatricis frater An. 939. defunctus, ex
 Heilwige Arensbergenfi suscepit Ulricum filiorum natu maximum,
 quem in exercitu Henrici Casaris ad Merseburgum, contra Hunnos
 Anno DCCCXXXIII. militasse, & Jadderienfè Collegium condidisse
 memoriæ proditum est, atque ex Zwana Hollanda Ottonem filium
 sustulisse. Is ductâ in matrimonium Mechtilde Alveslebiensis di-
 tionis hærede, novum Comitatum avito adjecit. Ottoni liberi
 fuere Joannes, cui Oldenburgensis; Henricus, cui Bruchufanus;
 Bluso & Otto, quibus maternus Alveslebiensis Comitatus deinde
 obigit: quem tamen ad posteros, quos nullos reliquerant, haud
 transmiserunt. Felicior fuit Joannes ex Adelheide Sigifridi Mar-
 chionis Stadenfis filia liberis susceptis, ex quibus Conradum Al-
 veslebiensi Comitatu, ad se post fratrum mortem reverso, no-
 vum Comitem præfecit. Conradi fratres fuere Huno, qui major na-
 tu in Oldenburgensi ditione successit; Udo, qui Hildesienfis Epi-
 scopus

scopus cum Conrado fratre Anno M LXXXV. Comitiis Gerstungen-
 bus interfuit, & vitæ periculum pro Henrici Cæsaris partibus præsen-
 tissimum adiit, THEODORICUS & Joannes ad demum Rixa soror
 unica, quæ Hajoni Dythmarsæ Regulo nupta Elimarum peperit.
 Hunc Fridericus, memorati Hunonis & Willæ Vechtensis Comitis
 filius unicus, Monachorum Rastedensium institutum amplexus, he-
 redem ex asse scripsit, præteritis omnino patris posterisque eorum.
 Quamvis autem Elimarus graves propterea lites ac diuturnas cum
 avunculis habuerit, summorum tamen Pontificum sententiâ cau-
 sam tenuit, teste *Hermanno Hamelmanno in Chron. Oldenburgico*, at-
 que hodiernos Daniæ ac Norwegiæ Reges, Holsatiæ Duces, & Ol-
 denburgi Comites procreavit. THEODORICUS verò Hunonis &
 Conradi frater, quem à fraternis Comitibus, nunc Oldenburgi-
 cum, nunc Alveslebianum, prout cuique alter altero notior erat, pa-
 riter cum filio vocatum esse constat, fratrum natu majorum jure pa-
 ternis ditionibus exclusus, in Westphaliæ Ducatu infra oppidum, cui
 Nehemio nunc est nomen, confedit in monte Ruræ flumini immi-
 nente, quem à celebratis illic, Caroli Magni tempore, Principum
 Saxoniorum comitiis, antiquitus *Furstenberg* esse appellatum sunt
 qui opinentur. Ibi arcem posuit, atque amplas deinde opes & non-
 nullas in propinquo sitas hereditatis *Oldenburgica* reliquias, quæ ab
Hermanno Hamelmanno in Chronico Oldenburgico, è diplomatis Pon-
 tificiis Anno 1124. 1158. 1160. & 1190. datis, & à *Gerhardo Clein-
 sorgio in historia Ecclesiast. Westphaliæ* ms. ad annum 1124. recitan-
 tur, & quarum partem etiam nunc *Furstenbergii* possident, fortè
 consecutus, ex illustri femina Hermannii Arensbergensis Comitis so-
 rore Reinhardum filium suscepit. Is Anno M C X V. IV. Idus Febr.
 pugna ad silvam Wolphonis commissa, unà cum avunculo, aliis-
 que Saxonibus inter se foederatis, perquam gloriosam ab Henrico V.
 Cæsare victoriam reportavit, teste *Cod. ms. Moguntino de rebus gestis
 Archiepiscoporum Magdeburgensium*, & *Cyriaco Spangenbergio in
 Chron. Saxonia. cap. 214.* Hujus deinde posteris, etsi abolito sensim
Oldenburgici atque Alveslebiani Comitis titulo, novus adhæserit, ut
 recepto antiquis illis temporibus more, à vetusto montis habitati vo-
 cabulo, Nobiles Domini de *Furstenberg* cognominarentur; reten-
 tus

tus tamen ab omni memoria fuit gentilitius *Oldenburgicorum* Comitum clypeus, iisdem planè trabibus, eodem numero, colore, & positu insignis, quamvis haud pares antiquo generi opes honoresque manserint. *Joannes Velde, & Ditmarus Mollerus.*

3. HIC STETIT HOSTILI BELLORUM SÆPE TUMULTU
DIRUTA, PRINCIPIBUS SÆPE REFECTA SUIS.]

Nam cum Henrici Leonis Saxoniae Ducis, à Friderico Imperatore proscripti, auctoritatem & fidem secutus Fridericus Nobilis Dominus in *Furstenberg*, Reinhardi filius, (quod etiam de *Oldenburgi* Comitibus memoriae proditur) contra Philippum Colon. Archiepiscopum, Westphaliae Ducatum, Friderici Caesaris munificentiam Ecclesiae suae Anno MCLXXX. donatum, armis vindicantem steterit, non solum arx *Furstenberga* intercepta, ac munimentis exuta est, sed etiam ejus dominus à Philippo castelli possessione depulsus, & fundis pluribus, ac jurium avitorum maximam immutatione multatus, haud mediocre pristinae dignitatis & amplitudinis jacturam fecit. *Ex antiquis literis Ditmarus Mollerus Tremoniensis, in genealogia Furstenbergica.* Jacuit autem suis in ruinis quadraginta ferme annos sepulta *Furstenberga*, quibus elapsis S. Engelbertus Coloniensis Archiepiscopus, summam utique loci ad tutandos Westphaliae fines opportunitate illectus, anno MCCXIX. Castrum in *Furstenberg* aedificavit, seu potius dirutam superiori bello Saxonico arcem restituit, *Furstenbergicis* adeò non invitis, ut Hermannus *Furstenbergius*, Friderici filius, eam sibi redditam acerrimè adversus nobilem virum Gerhardum de Brubach, S. Engelberti hostem, defenderit & conservavit. *Joannes Velde in orig. Furstenbergicis.* Quo tempore ibidem insigne Beatissimae Virginis ac Matris Dei in clientem quendam suum beneficium accidisse memoriae tradidit *Casarius Heisterbacensis*. Porro Henrico Archiepiscopo Coloniensi Anno 1225. impiam S. Engelberti necem, Friderici Imperat. jussu vindicanti, & Fridericum Henburgicum hujus parricidii reum bello persequenti, idem Hermannus praestò fuit, acceptique olim à S. Engelberto beneficii memor, ejus causam armis propugnavit. Nec minori fide Coloniensis Ecclesiae partes tutatus est, cum Henricus Archiepiscopus de jure Advocatae Sibergensis, cum Limburgensi Duce & Montium Comite An. 1230. bello decertaret. *Ex antiquis literis Ditmarus Mollerus.*

Her.

Hermanni hujus liberi, Wenemarum *Furstenbergam*, Fridericus, *Warterlappiam*, deinceps tenuerunt: quam avus eorum primâ sede exturbatus, proximè montem *Fürstenberg* / inter Werlam & Nehem oppida, cum suburbio, fossis, munitionibus, & ædificiis multis olim extruxerat, & Friderici posterius deinceps soli possederunt, communicum Wenemaro, ejusque posteris jure, *Furstenbergæ*, quoad illa stetit, dominati, *Ditmarus Mollerus*, & *Joannes Velde*. Cùm deinde Simon Comes Lippiens. Episcopus Paderb. insciente Conrado Archiepiscopo Colon. Westphaliæ Duce, geminas munitiones, alteram in Vilcensi castro, Saldkottenæ alteram excitasset, & confinem ejus ditionem hostiliter aggressus, Werlam, Gallenhardam, Warstenam, & *Furstenbergam*, anno MCCLIV. diripuisset, iidem *Furstenbergii* fratres arma, & consilia cum plerisque Westphaliæ Dynastis quamprimùm consociarunt, oblatâque fortunâ belli compendio absolvendi, ipsum Simonem belli ducem victum prælio, captumque, Colonienf. Præsuli custodiendum tradidêre, usque dum Anno MCCLVI. IX. Kalend. Septembris, Wilhelmi Cæsaris intercessione, Ordinumque Imperii, certis legibus, Simoni ejusque foederatis, pax & libertas, confectis atque obfignatis Essendiæ tabulis, concederetur. *Joannes Velde, alique*. Anno posthæc MCCLXXVI. Siffridus Archiepiscopus Colonienf., teste *Gerhardo Cleinsorgio*, reficit dejectas superiori bello *Furstenbergæ*, Werlæ, Warstenæ, Callenhardæ & Almenæ munitiones, easque novis operibus circumdat, comeatu & præfidiis firmat, adversus omnes ferè Dynastas, & finitimos Westphaliæ Principes, inter se foederibus devinctos, auctore Simone Paderbornensi Episcopo, quem acceptæ, quam diximus, calamitatis memoria inquietum habebat, & Colonienfibus haud mediocriter infensum. Quod magno usui fuisse Archiepiscopo, multasque opportunitates ad belli consilia adjunxisse, rei mox consecutæ eventus demonstravit. Siffridus enim ubi adversariorum alios morte absumptos, alios captivos, afflictos alios aliis cladibus animadvertit, insperatam nactus occasionem injurias eorum armis ulciscendi, ducto in Juliensem regionem exercitu, universam rapinis, ferro, flammâque consumpsit.

Indè in Westphaliam est itum, atque à *Furstenbergæ* munitionibus in Arensbergensem Comitatum facta impressio, Nehemio proximo
ejus

ejus oppido, aliisque castellis circumfessis, expugnatis & everfis. Quo circa Godefridus Comes Arensbergensis & Ludovicus ejus filius, in castris prope Nehemium positis, renuntiare coacti reliquis Colonienfium hostibus societatem foederis, pacem poposcerunt, impetraruntque. Quam deinde Anno MCLXXXVIII. ut refert *Cleinforgius*, recrudescentibus utrimque dissidiis, interventu Joannis Nobilis Domini de *Bilstein* / Westphaliæ Marefcalli, aliorumque, Siffridus & Ludovicus redintegrarunt. Sub idem ferè tempus exorta gravis inter Reinholdum Geldriæ, & Adolphum Montium Comites, de hæreditate defuncti Ducis Limburgensis contentio, acribus partium studiis incensa, funestissimum in bellum erupit. Ejus causâ Siffridum Archiepiscopum, Henricum Westenburgium, Henricum Lutzenburgium, Adolphum Nassovium, Theodoricum Clivium, Joannem Limburgium ad Lenam, Walramum Falckenbergium, Theodoricum Morsanum, Walramum à Rupe, aliosque Geldris adjunxit. Joannes contra Brabantiæ Dux, qui sibi Adolphi Limburgensem Ducatum vendicantis jus comparaverat, Walramus Juliacensis, Eberhardus Marcanus, Walramus, Joannes & Balduinus Lutzenburgici, Fani S. Pauli, & Lossenses Comites, & Respublica Colonienfis in partes Montani Comitis descenderunt, tantis utrimque animis, tantâ opum & causæ fiducia, ut neutro acie decernere verito, prope vicum *Woringen* / collatis signis dimicarint. Brabantinus & Montanus eo prælio victores, Reinholdum ceperunt multis vulneribus affectum, nec antè libertate donarunt, quàm omne jus suum remisisset; Siffridum verò, qui etiam in potestatem eorum venerat, per septem annos in custodia habuere. *Annales Colonienfes, & Levoldus à Northoff in Chronico Marcano.*

Toto illo tempore Eberhardo Marcano impunè licuit conterminam Westphaliæ provinciam, pro suo in Coloniensem Archiepiscopum implacabili odio, vexare ac prædari, Werlæ mœnia dejicere, *Furstenberg* à potiri, & direptionibus omnia latè infesta habere; quod Siffridus in integrum restitutus hostiles injurias ultum ivit, amissâ recuperavit, Marcanos coërcuit, & continuo Adolphum persecutus bello, superioris cladis auctorem devicit, & captivum, dum vixit, arctissimâ custodiâ asservavit. Sed Eberhardo in magnas propterea angustias

adducto, nec animus, nec consilium defuit se suaque defendendi. Si-
quidem Rugeri de Altena / Dapiferi sui operâ, redemptum D. marci
ab Hunoldo de Plettenberg / Milite Anno MCCXCVI. castrum Walden-
berg / munivit, com meatu instruxit, præsidio firmavit, & nobilem Do-
minum de Bilsstein / & Castrenses in Waldenberg / potentiâ virtutisque
gloriâ excellentes, suas ad partes traxit, quò crebras Coloniensium ex-
cursiones, Attendoria, & Snellenbergæ excubantium, reprimeret, &
inprimis Joannem de Plettenberg / Marecallum Westphaliæ imminen-
tem occasione rei bene gerendæ pluribus in locis distineret. *Levol-
dus à Northoff.*

Wichboldus postea Archiepiscopus Coloniensis eundem Marca-
num Comitem non minus acrem, quàm Siffridus ejus decessor ha-
buerat, adversarium expertus, belli consilia renovat, ad quæ privatis
etiam rationibus impellebatur: Eberhardus enim eadem ultus En-
gelberti patris sui, architectum hujus facinoris Hermannum de Loen/
qui Wichboldi ab Holte sororem in matrimonio habebat, oppugna-
tum fugatumque Bredenvordæ possessione dejecerat, atque Ottone
Rithbergio Monasteriensi Episcopo consentiente, ejus imperium sibi
retinebat. *Levolcus à Northoff.* Quare Wichboldus cupiditate
incensus restituendi in integrum affinem suum expedito exercitu
Dorstenam iter intendit, nec tamen ultra, concessis hosti induciis,
progreditur. Interea Eberhardus oblatâ occasione Hovestadium,
ditionis Coloniensis castrum, invadit ac diruit; perque omnem latè
provinciam Westphaliæ, rapinis, cædibus incendiisque grassatur; Ar-
chiepiscopus contra adjunctis sibi Landgravii Hassiæ, & Henrici Nas-
sovia Comitis auxiliis, Hovestadium recuperat & instaurat, Unnam
Marcani Comitatus oppidum exurit, & magnam cæteris infert vasti-
tatem; nec destitisset porrò injurias sibi factas ulcisci, nisi gravi morbo
implicitus senex inducias pacisci, & redire Susatum coactus mortem il-
lic obiisset.

Henricus deinde Virneburgius, Wichboldi successor, constitutis Pa-
derbornæ rebus, quò fortè gravis eum dissensio Guntheri Comitis
Swalenbergensis, & Theodori Baronis Itterani, de Episcopatu inter
se contententium, evocaverat, ut Westphaliam ab injuriis finitimo-
rum Comitum tueretur, & in fines eorum incursiones commodius
face-

faceret; *Furstenbergam* superiore memoriâ ab Eberhardo excisam, Anno MCCCVII. reparat & novis operibus communit. *Levoldus à Northoff, & Cleinsorgius*. Eandem tamen Henricus ipse An. MCCCIX. iterum demolitur, teste *Henrico de Hervordia*, sive hostium insidiis intercepta, nisi propriâ ruinâ recipi nequiverit, sive *Furstenbergii* ejus domini in Ecclesiam Coloniensem quid commiserint, de quo nihil certi habeo affirmare. Non multò post *Furstenbergiorum* opibus utcunque instauratam, Engelbertus denuò patris sui Eberhardi exemplo, Anno MCCCXI. obsidet, evertitque. *Levoldus à Northoff, & Henricus de Hervordia*. Quod Henricus Colonienfis, & Ludovicus Hassus Monasteriensis Episcopus, privatis de causis uterque Marcano infensus, haud inultum ferendum rati, ejus ditionem populabundi invadunt, & *Furstenbergiis*, ob egregiam operam in hac expeditione sibi navatam, Anno MCCCXII. *Furstenbergam* novis septam munitionibus restituunt. *Wernerus Teschenmacherus Annal. Clivia & Marckia, parte II. cap. I. Levoldus à Northoff*.

Immaturus deinde obitus Henrici VII. Cæsaris, gravioris belli incommoda Germaniæ importavit, maximumque in discrimen Colonienfis præcipuè Archiepiscopi provincias adduxit. Cùm enim Henricus Colonienfis Fridericum Austriacum, Moguntinus contra, & Trevirensis Ludovicum Baviaræ Ducem, dissidentibus inter se suffragiis, ad Imperium evexissent, & Cæsareâ coronâ exornassent, tantum hinc odii Bavarus in Coloniensem Archiepiscopum concepit, ut ipse in præsentia Austriaci belli curis distentus, Wilhelmum Arensbergensem, Engelbertum Marcanum, Simonem Lippiensem, aliosque Westphaliæ Comites ac Principes finitimos, ad divexandas diripiendasque Henrici provincias impulerit. *Levoldus à Northoff, & Cleinsorgius*. Itaque Colonienfis Archiepiscopus, & Rupertus Comes de Virneburg Westphaliæ Marecallus, in summas difficultates coniecti, cum *Furstenbergiis*, cæterisque Westphaliæ Castrensibus in *Rüden / Hovestad / Snelenberg / Werle / Hallenberg / Almene / Aldenwils / Scarpenberg* & civitatibus *Tremonia, Sufato, Brilonia, Monte Martis, Attendoria, Recklinghusa, Dorstenâ, Werlâ, Geseckâ, Rudenâ, Warstenâ, Callenhardâ, Bedelickâ, Medebaco, Winterbergâ, Hallenbergâ, Smalenbergâ, & Volckmarsia* Anno MCCCXXVI. pacem, quam vocant *Burgensem*, ineunt, ac

foedus mutuae defensionis, Castrenses inter, & Westphaliae civitates jam Anno MCCCXXV. factum, confirmant, adversus immensas opes à Ludovico Bavaro contra se comparatas. *Extabulis fœderis, & antiquis literis.* Eo pacto indomitum hostium furorem undique ingruentium Henricus opportunè refrenavit, & Westphaliae securitati tantisper consulit, dum Walramus Juliacensis, ejus successor, dissidia omnia simultatesque felici demum fine componeret. Etsi autem is postea à Ludovico Cæsare alienatus, etiam cum Godefrido Arensbergensi, & Adolpho Marcano Comite, aliisque Westphalam bello prementibus graves inimicitias An. MCCCXLIV. susceperit, Wilhelmus tamen Juliacensis, & Adolphus Montanus Comes, pacem inter eos tandem conciliarunt.

Hujus belli tempestate, quemadmodum Mendenam, *Furstenbergæ* vicinum in Westphalia oppidum, direptam ac vastatam fuisse constat, ita verisimilis multorum est opinio à majoribus accepta, & veluti per manus tradita, etiam *Furstenbergam* Arensbergensi agro, & Marcano plus vice simplici infestam, solo æquatam funditusque deletam esse, utpote cujus post hæc nulla in literis extet memoria. Itaque *Furstenbergii* adversæ toties rebus suis fortunæ pertæsi, sedem antiquam, tot bellorum periculis, & cladibus obnoxiam atque expositam, planè deseruerunt, aliamque sub radicibus montis posuere, domicilii superioris cognominem, pari atque olim ratione Waterlappiam ædificaverant. Ex eo tempore divisim inter se avitis possessionibus, *Furstenbergam* novam, & *Waterlappiam*, separatim habitare cœperunt, & genus deinceps propagarunt; binis *Oldenburgicis* trabibus in aureo scuto rubentibus utrimque retentis: sed galeam *Furstenbergæ* novæ cornibus antiquis, *Waterlappia* pennis distinctâ. Tamen hoc discrimen non fuerit perpetuum, utriusque domûs posteris pennigeram galeam promiscuè usis. *Ex antiquis literis, & actis de Furstenbergiorum defensione jure venandi. art. 4. & 5. Joannes Velde.*

4. NUNC DESERTA JACET, PRÆCLARÆ GLORIA
STIRPIS

USQUE RECENS LONGA POSTERITATE VIGET.]

Bini igitur fratres supra memorati, Fridericus & Wenemar, nu-
me-

merosam posterorum sobolem procrearunt. Fridericus auctor est *Furstenbergiorum* in Waterlapp, Hollinghoven, Hörde, Stirpe, & in Livonia. A Wenemaro genus ducunt *Furstenbergii* in Furstenberg, Nehem, Senden, & in Geldria. In Wenemari posteris claruerunt Hermannus, & Wilhelmus, Wenemari filius, ac nepos, & Gothardus Wilhelmi filius, Marecallus Westphaliæ, & Satrapa Nehemensis: quam præfecturam Anno 1446. Theodoricus Archiepiscopus Coloniensis pro 5000. florenis aureis ipsi oppigneravit, postérieure illius possederunt, usque dum Salentinus Archiepiscopus Coloniensis Anno 1570. pignus liberavit; Uxorem habuit Gertrudim de Cronenberg. Utriusque filii fuere, Philippus Marecallus Caroli Ducis Geldriæ, Jodocus & Philippus Milites Ordinis Teutonici in Livonia, Antonius & Wilhelmus Satrapæ Nehemenses, qui postremas è Sophia de Witten conjugē suâ, suscepit Wilhelmum magnum Magistrum Ordinis Teutonici in Livonia, Godefridum Canonicum Rigensem, & Georgium Satrapam Nehemensem, ejus uxor Elisabetha de Gent fuit, & utriusque filius Laurentius, cujus uxor Catharina de Reck, ei peperit Jodocum Furstenbergium in Furstenberg & Senden, qui è conjugē sua Joanne de Strunckede, nullis susceptis liberis, ex Hungaria revertens, ubi legionis equestris legatus, auspiciis Ordinum Circuli Westphalici, Cæsari adversus Turcas militaverat, obiit Anno 1596. 11. Novembr. Viennæ in æde Cathedrali sepultus, stirpis suæ ultimus. Antonii supradicti & Petronellæ Wrede filia, Cordula, Abbatissam Gesekensem egit. Furstenbergios in Livonia, & in Hollinghoven ex Waterlapp oriundos, illustrarunt, Otto, foederati Belgii Ordinum nomine, Juliaci gubernator, tribus in Hungariam adversus Turcas expeditionibus clarus, Wenemarus Ordinis Teutonici Comendator Mariæburgi, & Philippus, Gaudentius, Georgius, & Gothardus Milites in Livonia. Inter Furstenbergios è castro Stirpe emi- nuerunt, Antonius Assessor Spiensis, & Fridericus Judex aulicus Monasteriensis fratres, & Joannes Schönebergius Consiliarius Coloniensis, hujus stemmatis postremus, Anno 1645. 30. Novembr. Sufati exstinctus. Antequam nunc ad *Furstenbergios* in Waterlapp progrediamur, operæ precium erit nonnihil referre de Guilielmo Furstenbergio supra memorato Ordinis Teutonici in Livonia Magistro, in quo

principatu Henrico à Galen successit, & Gothardum de Ketteler successorem reliquit. *Huic*, ut ait Joannes Horrion in Panegyri. Paderborn. lib. 3. cap. 2. *duæ res dissimillimæ egregiam demonstrandæ virtutis suæ facultatem dedere, Principatus, & adversa fortuna. Nam cum florenti etate sacram illam militiam administrandam accepisset, in multiplici reipubl. perturbatione consiliis atque armis integritatem Catholicae religionis, dignitatemque Ordinis sartam tectam conservavit. Quod eo fuit difficilius, quod cum frequentibus præliis lacefferetur à Moschis, interea neque vicinorum Dynastarum dissidia, neque orientes jam tum pestiferae sectæ, res ejus esse quietas sinebant. Ubi verò jam ingravescente etate, post tantam jactationem, portum sibi quasi quendam providit, & designato sibi successore, in munitam inprimis arcem Vellinum se contulit, ut, quod supererat atatis in honesto otio contereret, ibi verò majus, quàm in medio mari, naufragium invènit. Nam anno MDLX. cum Moschi magnis copiis in Harriam & Lettoniam se effudissent, tandem caso Teutonicorum Equitum exercitu, exeunte Quintili, Vellinum oppidum, quatefactis vi tormentorum muris, & ignibus in tecta coniectis ceperunt. Arcem verò ipsam, in qua Princeps versabatur, conscelerati milites, qui in præsidio erant, pacti corporum suorum, & omnium, quæ efferre possent, incolumitatem, nefariè prodiderunt. Quid plura? direptis, quæ in arce erant, Principis opibus, ipsum frustra quiritantem, & fidem eorum appellantem Moschis dedunt. Neque tamen perfidis suâ prædâ diu frui licuit. Nam Moschi re cognitâ spoliatos omnibus, quæ rapuerant, inanes dimiserunt. Princeps ipse captivus ductus in Moschoviam, illustre barbaris patientiæ & pietatis exemplum fuit. Cum enim templo careret, in quo Romano ritu sacra fierent, velut quondam Abraham, sub quercu Mambre, sic optimus senex statis temporibus, sub quâdam arbore Deum colebat. Felicior omnino, qui conservatâ majorum religione in exilio & custodia diem obiit, iis, qui illâ repudiatâ, fumosos titulos & fluxas opes sibi pepererunt. Eiusdem meminere Balthasar Russovius in Chron. Livoniæ, Joannes Levenclausius in commentario de Moschorum bellis adversus finitimos gestis, Paulus Oberbornius in vita Joannis Basilidis M. Moschorum*

Du.

Ducis, David Chytraeus, Jacobus Aug. Thuanus, aliique. Munsterus in sua Cosmographia pag. 1118. hæc de illo sigillatim: Anno 1560. circa festum S. Jacobi obsidebat Moschus Vellinum arcem, & captum ibidem seniore Magistram Wilhelmum à Furstenberg, vincitum catenis mittit in Moscoviam, & in singulas noctes semel catenatum instar ursi producit ad spectaculum, atque extremâ inediam macerat. Unus servorum illius secutus ultrò nolebat à Domino suo divelli. An. dein 1564. Wolfgangus magni Magisterii in Borussia Administrator, & Ordinis Teutonici per Germaniam & Italiam magnus Magister, suo & totius Ordinis Teutonici nomine, legatos misit in Moscoviam, ingenti nobilium ac famulorum catervâ stipatos, commendatitiisque Ferdinandi Cæsaris literis, & multis donis 3000. scutorum precium excedentibus instructos, ut Wilhelmum in libertatem vindicaret; quos quidem legatos mensè Novembri ab irato Livonibus Moscoviæ tyranno auditos, & munera fuisse accepta, sed petitam captivi Principis restitutionem successu caruisse, oculatus testis est Raphaël Barberinus, Mariæ Anglorum Reginæ in Moscoviam legatus, in sua narratione Italica Anno 1565. 16. Octobr. Antwerpiâ ad Comitem Nubarolæ de rebus Moscoviæ data, & Anno 1658. Viterbii edita. Sed plenius hæc licet recognoscere ex relatione ipsorum Legatorum, quæ in Archivo Ordinis Teutonici Marienhemii conservatur, & legatos hisce nominibus nobis exhibet, nimirum Bernardum de Bever / Commendatorem in Othmarsheim / Theobaldum de Ramswagen Commendatorem Friburgi in Brisgovia, Melchiorem Termo Commendatorem in Weissenburg / Franciscum de Hassfeld / Commendatorem in Griffstett / Ordinis Teutonici Equites, & Joannem Wagener / & Oswaldum Lurzing / J. V. Doctores. Quæ tanta calamitas, justo Dei judicio, haud dubiè propterea illi accidit, quod Gulielmo Brandenburgico Archiepiscopo Rigensi, manus & vincula injecerit, captumque in arce Caconhusia arcta in custodia habuerit. Et tanto igitur, ut ad propositum revertamur, *Furstenbergiorum* numero, soli hodie superstites *Furstenbergii* ex *Waterlapp* / divino beneficio adhuc florent vigentque. Quorum primam quidem originem Joannes Vell-

deur-

de utrunque explicuit; posteriorem autem genealogiam morte præreptus non absolvit. Nos in gratiam illustris familiæ, ex antiquis literarum monumentis, Ditmari Molleri tabulis genealogicis, & Joannis à Berswordt / nomenclatore nobilitatis Westphalicæ, eam breviter decerptam posteritati nunc consecramus, quæ contra Boëtiani illius dicti perpetuò meminerit velim: SI QUID EST IN NOBILITATE BONUM, ID ESSE ARBITROR SOLUM, UT IMPOSITA NOBILIBUS NECESSITUDO VIDEATUR, NE A MAJORUM VIRTUTE DEGENERENT.

STEM-